

Søren Kierkegaards altergangstale over 2 Timoth. II, 12-13

Taler

Søren Kierkegaard
Teolog, filosof og forfatter

Omstændigheder

Denne altergangstale er den femte tale i *Taler ved Altergang om Fredagen*, der er fjerde afdeling i *Christelige Taler* fra 1848.

NB: Denne tale er *ikke* blevet holdt, men er tiltænkt altergangen. Kierkegaard holdt tre ud af sine tretten altergangstaler i Vor Frue Kirke (jf. Niels Jørgen Cappelørn: *Forligelsen*, s. 66 (2021)).

Prædikentekst

Paulus' andet brev til Timotheus kapitel 2, vers 12-13

1

Bøn

Herre Jesus Christus, Du som har elsket os først, Du, som indtil det Sidste elskede dem, hvilke Du havde elsket fra Begyndelsen, Du, som indtil Dagenes
5 Ende vedbliver at elske hver Den, som vil tilhøre Dig: Din Trofasthed kan ikke fornegte sig selv – ak, kun naar et Menneske fornægter Dig, kan han ligesom tvinge Dig, Du Kjerlige, til ogsaa at fornægte ham. Saa være dette da vor Trøst, naar vi maae anklage os selv, hvad vi forbrød, og hvad vi efterlod, vor Svaghed i Fristelser, vor langsomme Fremgang i det Gode, det er, vor Utroskab mod Dig,
10 hvem vi een Gang i den tidlige Ungdom og oftere gjentaget lovede Troskab: det være vor Trøst, at ere vi end utroe, saa bliver Du dog tro, Du kan ikke negte Dig selv.

15 2 Timoth. II, 12-13 ... **dersom vi fornægte, skal han og fornægte os; dersom vi ere utroe, bliver han dog tro; han kan ikke nægte sig selv.**

Det kunde synes, at de forelæste hellige Ord indeholdt en Modsigelse, og
20 dersom dette var Tilfældet kunde det ikke blot synes, men det var besynderligt just at fremdrage saadanne Ord. Imidlertid er det ingenlunde saa. Modsigelsen skulde vel ligge i, at der i den ene Sætning siges, at dersom vi fornægte skal Han ogsaa fornægte os, og i den anden, Han kan ikke negte sig selv. Men skulde der

da ingen Forskjel være mellem at fornægte Ham og at være Ham utro? Dette er
25 jo nemlig klart nok, at Den, der fornægter Ham, ogsaa er Ham utro, thi Ingen
kan fornægte Ham uden at have tilhørt Ham; men deraf følger ikke, at Enhver,
der er Ham utro, derfor ogsaa fornægter Ham. Naar dette er saaledes, da er der jo
ingen Modsigelse. Det ene Ord er det strenge, det andet det milde, ogsaa her er
Loven og Evangeliet, men begge Ordene ere Sandheden. Der er og ingen
30 Dobbeltthed i Ordet, men det er det ene og samme Sandhedens Ord, der
adskiller Menneskene, som den evige Sandhed, baade i Tid og i Evighed,
adskiller dem, i Gode og Onde. Det er ligesom naar der fortælles i de hellige
Beretninger, at først da Phariseerne var gangne bort, først da begyndte Christus
at tale inderligt med Disciplene: saaledes fjerner det første Ord, det viser bort, ak
35 som til den venstre Side, dem, der fornægte, hvilke Han og vil fornægte; det sidste
Ord, Trøstens milde Ord, er talet som til dem ved den høire Side. Thi Han, der
har budet sine Disciple ikke at kaste deres Perler for Sviin, Hans Kjerlighed, om
den end vil frelse Alle, den er ikke en Svaghed, der klynkende trænger til dem,
som skulle frelses, men den er Barmhjertighed mod hver Den, som trænger til at
40 skulle frelses.

Men I, som her ere forsamlede for at deeltage i det hellige Maaltid, I have jo dog
ikke fornegtet Ham, eller I ere jo dog i ethvert Tilfælde forsamlede for at
bekjende, eller ved at være idag forsamlede, og i den Hensigt, I ere det, bekjende
45 I ham jo. Kan det derfor end være gavnligt, at det strenge Ord bringes i
Erindring, høres med, som det jo uadskilleligt hører med, at vi ikke i noget
Øieblik skulle adskille hvad Gud har sammenføiet i Christo, ikke føie Noget til
men heller ikke taget Noget fra, ikke fra Mildheden tage Strengheden, som er i
den, ikke fra Evangeliet Loven, som er i det, ikke fra Frelsen Fortabelsen, som er
50 i den: saa egner derimod vel det sidste Ord sig fortrinligere til, at der idag dvæles
ved det. Vi lade det Forfærdelige gaae Tanken forbi, ikke som noget os
Uvedkommende; o, nei saaledes var Ingen Frelst, saa længe han lever, at det jo
dog var muligt han kunde fortæbes. Saa længe der er Liv er der Haab – men saa
længe der er Liv er der dog vel ogsaa Farens Mulighed, altsaa Frygt; og altsaa skal
55 der ogsaa saa længe være Frygt og Bæven. Vi lade det Forfærdelige gaae Tanken
forbi; men da haabe vi til Gud, at vi tør lade det gaae forbi og drage over,
medens vi trøste os ved Evangeliets milde Ord.

Han bliver dog tro. Saaledes har Du i Dit Forhold til Ham een Bekymring
60 mindre, eller rettere een Salighed mere end det var muligt at nogensinde noget
Menneske kan have i Forholdet til et andet Menneske. I Forholdet mellem To

har dog, menneskelig talt, hver Enkelt bestandigt en dobbelt Bekymring, han har den for sig selv, at han nu bliver tro; o, men han har jo tillige den, om nu
65 ogsaa den Anden bliver tro. Men Han, Jesus Christus, Han bliver tro. Derfor er der i dette Forhold Evighedens Ro og Saligheden heel; Du har kun een Bekymring, Selvbekymringen, at Du bliver Christus tro – thi Han bliver evig tro. O, der er dog ingen Kjerlighed fuldkommen lykkelig uden den, med hvilken et Menneske elsker Gud; og ingen Troskab fuldkommen salig uden den, med
70 hvilken et Menneske slutter sig til Christus. Alt, ubetinget Alt, hvad Gud gjør, det er Dig tjenligt; Du behøver ikke at frygte for, at der skulde være undgaaet ham Noget, som kunde være til Dit Gavn, thi kun Han veed, hvad der er til Dit Gavn; Du behøver ikke at frygte for, at Du ikke skulde kunne gjøre Dig forstaaet af ham, thi han forstaaer Dig ganske, langt bedre end Du forstaaer Dig selv; Du har kun (o, uendelige Kjerlighedens Lykke!) at glæde Dig ved hans
75 Kjerlighed – at tie og at takke! At tie og at takke; ja, thi naar Du tier, da forstaaer Du ham, og bedst, naar Du tier ganske; og naar Du takker, da forstaaer han Dig, og bedst, naar Du takker altid. Saa lykkelig er den et Menneskes Kjerlighed, med hvilken han elsker Gud. Men saaledes ogsaa med den Troskab, der slutter sig til
80 Christum. O, der boer dog inderst inde i ethvert Menneskes Sjel en lønlig Angst, at ogsaa Den, hvem han troede meest, kunde blive ham utro. Ingen blot menneskelig Kjerlighed kan ganske udjage denne Angst, som vel kan forblive skjult og ubemærket i lykkelige Livs-Forholds venlige Tryghed, men som dog stundom uforklarligt kan røre sig derinde, og som, naar Livets Storme begynde,
85 strax er ved Haanden. Der er kun Een, hvis Troskab kan jage denne Angst ud, det er Jesus Christus. Han bliver tro; ja om end al anden Troskab svigtede, Han bliver dog tro, hver Dag i Dit Liv, hvad der saa end hænder Dig; Han bliver Dig tro i Døden; Han møder Dig saa igjen hisset som en fuldtro Ven. Du har i Dit Forhold til Ham slet ingen Bekymring for Hans Utroskab; den skal, ja den tør aldrig besøge Dig, denne Angst, at naar Du nu havde givet Dig ganske hen, havde hele Dit Liv i Ham, at Han saa kunde blive Dig utro. Nei, styrket ved
90 Evighedens Vished om Hans Troskab, har Du, og dette er jo ogsaa Hans Gave, forøget Styrke til at anvende Alt, at Du maatte være Ham tro. Du skal ikke som ellers med bekymrede Tanker arbeide paa to Steder; Han vil ved sin Troskab, hvilken han selv evigt borger for, gjøre Dig ubekymret, berolige Dig, understøtte Dig, men jo ogsaa ved en saadan Troskab opfordre Dig til at blive Ham tro.

Dersom vi ere utroe – han bliver dog tro. Saaledes har Du i Dit Forhold til ham
100 een Bekymring mindre eller rettere een Salighed mere, end det er muligt at

nogensinde noget Menneske kan have i Forhold til det andet Menneske. Thi i Forholdet mellem To, dersom der den Ene blev utro, men dog angrede sin Utroskab og vendte tilbage – ak, maaskee skulde hans Utroskab have havt Magt til at forandre den Anden, saa denne ikke kunde overvinde sig selv til at tilgive ham. Men Han, vor Herre Jesus Christus, Han bliver sig selv tro. Det vilde jo være formasteligt og gudsbespotteligt, om Nogen vilde mene ved sin Utroskab at have Magt til at forandre Ham, Magt til at gjøre Ham mindre kjerlig end Han var, det er, end Han er. Men det er ogsaa ugudeligt, om Nogen kunde tage Hans Troskab forfængeligt. Du skal ikke tage Herren Din Guds Navn forfængeligt, o, men kom ogsaa ihu, at Du ikke tager Christi Troskab forfængeligt, saa Du gjorde den til en Straf over Dig selv; thi er ikke Hans uforandrede Troskab, som den er Tilgivelsen over den Angrende, er den ikke saaledes Forbandelsen over Den, der afmægtigt trodser og forhærder sig!

Selv om vi ere utroe, Han bliver dog tro. Da Han vandrede her paa Jorden, der kom ingen Lidende til Ham uden at finde Hjælp, der gik og ingen Bekymret utrøstet fra Ham, der rørte end ingen Syg ved Sømmen af Hans Klædebon uden at helbredes (Mc. 6, 56) – men hvis En den halvfjerdsindstivende Gang var kommen til Ham og havde bedet Ham om Tilgivelse for sin Utroskab: troer Du Han var blevet træt, troer Du, hvis det havde været den halvfjersindstivende Gang Gange den syvende Gang! Nei, før skal Himlen blive træt af at bære Stjernerne, og kaste dem af sig, end Han skal blive træt af at tilgive, og støde en Angerfuld fra sig. O, salige Tanke, at der dog er en trofast, en fuldtro Ven til, at Han er det, salige Tanke, dersom ellers et Menneske turde indlade sig med denne Tanke, Saligere derfor, at Han er de Angergivnes, de Utroes fuldtroe Ven! Ak, fuld Troskab fandtes der dog aldrig i Verden – om ellers Nogen var berettiget til at søge den hos Andre; men fuld Troskab mod Utroe, den findes kun hos vor himmelske Lærer og Ven – og den trænge vi jo Alle til at søge. Ja, dersom det var muligt, at Du, vor Lærer og Frelser, engang kunde blive træt af vore idelige Forsikkringer om Troskab, disse Forsikkringer, som vistnok ikke ere hykkelske eller opdigtede, men som dog for Dig ofte eller altid maae lyde saa spæde, saa barnagtige; dersom Du kunde bringe det over Dit Hjerte engang ret for Alvor at prøve vor Troskab; dersom Du vilde kaste os ud paa Strømmen, som Læreren ellers gjør det ved Discipelen, og sige »nu vil jeg slet ikke hjælpe Dig, men blot prøve Din Troskab«: da vare vi jo øieblikkeligt tabte! O, forsaavidt det skal betegne vort Forhold til Guddommen, er det dog et maadeligt og et halvsandt Sprog dette menneskelige; selv naar vi i dets stærkeste Udtryk tale om, at Gud prøver os, er Talen dog meningsløs, hvis Meningen ikke

underforstaaes: at Gud i Grunden holder paa os. Naar vi see Moderen lege den Leg med Barnet, at Barnet gaaer alene, skjøndt Moderen holder det bagved – og vi da see dette Barnets ubeskrivelige, glædestraalende Ansigt, denne dets tilfredse Mine med sig selv og sin mandige Optræden: saa smile vi af Barnet, fordi vi see
145 Sammenhængen. Men naar vi selv tale om vort Forhold til Gud, da skal det være ramme Alvor med vor Gaaen-ene, da tale vi i de stærkeste Udtryk om, at Gud lægger sin Haand tungt paa os, som brugte han altsaa virkeligen slet ikke sin Haand til Andet, eller som havde han ikke to Hænder, saa han, selv i et saadant Øieblik, med den ene Haand holdt paa os. Og saaledes formaste vi os sandeligen
150 heller ikke til at fordre af Dig, Du vor Lærer og Frelser, at Du skulde sætte vor Troskab til Dig paa en Prøve; thi vi vide det vel, at Du selv i Prøvelsens Øieblik maatte holde ved os, det er, vi vide det vel, at vi i *Grunden* ere utroe, og at det i ethvert Øieblik i *Grunden* er Dig, der holder paa os.

155 A. T., I ere nu idag forsamlede her, for at fornye Eders Trokabsløfte; men ad hvilken Vei gaae I til denne Eders Bestemmelse? Det er jo gjennem Skriftemaalet. Er dette ikke en Omvei, hvorfor gaaer Du ikke lige op til Alteret? O, var det end ikke saaledes foreskrevet efter hellig Vedtægt, vilde Du dog ikke selv føle Trang til at gaae ad den Vei til Alteret! Skriftemaalet vil jo ikke
160 paabyrde Dig Utroskabens Skyld, det vil tværtimod, ved Bekjendelsen, hjælpe Dig til at aflægge Byrden; Skriftemaalet skal ikke tvinge Dig til Bekjendelse, tværtimod skal det lette Dig ved Bekjendelsen; i Skriftestolen er der Ingen, som anklager Dig, dersom Du ikke anklager Dig selv. Min Tilhører, hvad Præsten taledes i Skriftestolen, det hørte I alle; men hvad Du hos Dig sagde til Dig selv,
165 det veed Ingen, uden Du, som sagde det, og Gud, som hørte det. Dog er det jo ikke Præsten, der skal gaae til Alters, men det er Dig; det var ei heller Præsten, der skriftede, han end ikke skriftede Dig, men det var Dig, der skriftede for Gud i Løndom. Dette har Gud hørt, men hvad Gud har hørt, det har ogsaa Han hørt, hvem Du søger ved Alteret; har Du glemt Noget, ak, eller har Du
170 bedragersk glemt Noget, det veed Gud, og det veed ogsaa Han, hvem Du søger ved Alteret. Langtfra os være endog blot at forsøge med Talen ligesom at prøve os for i hvad Utroskab vel et Menneske kan have at bebreide sig, hvilken jo og kan være saa yderst forskjellig. Nei, dette er efter vor Kirkes hellige Vedtægt betroet til Din Redelighed mod Gud. Men betænk dog, at selv om den forløbne
175 Tid, siden Du sidst fornyede Dit Samfund med Din Frelser, hørte til hvad et Menneske menneskelig maatte kalde en bedre Tid: ak, hvor megen Utroskab kan der derfor ikke være i Dit Forhold mod Ham, hvem Du jo ikke lovede Troskab i noget Enkelt, ikke i Dette eller Hiint, men ubetinget i Alt! Ak, hvo

180 kjender sig selv! Er det ikke just dette, hvad den alvorlige og redelige Selvprøvelse
fører til som til sit Sidste og Sandeste, denne ydmyge Tilstaaelse: »hvo kjender
sine Vildfarelser? fra min lønlige Brøst rens Du mig.« (Psl. 19, 13.). Og naar et
Menneske prøver sit Forhold til Christus, hvo er da det Menneske, der ganske
185 Selvprøvelsen kunde være Utroskab! Paa den Maade finder Du derfor ikke
Hvile. Saa hviil da, saa søg da Hvile for Din Sjæl i den salige Trøst, at om vi end
ere utroe, saa er Han dog tro.

Han kan ikke negte sig selv. Nei, Han kan ikke med sin Kjerlighed slutte sig inde
190 i sig selv, Han, der af Kjerlighed gav sig hen for Verden. Men Den, der slutter sig
inde i sig selv og ikke vil have med Andre at gjøre, han negter jo sig selv. Han
negter sig hjemme, naar Du kommer at søge ham; og dersom Du dog fik ham at
see, Du vilde forgjeves søge at gribe efter hans Haand, thi den drager han tilbage,
og negter sig selv; Du vilde forgjeves gribe efter hans Øie, thi det trækker han
195 tilbage, og negter sig selv; Du vilde forgjeves søge et Udtryk af Deeltagelse i hans
Skikkelse, thi han unddrager sig, og negter sig selv. Men Han, vor Herre Jesus
Christus, Han negter ikke sig selv, Han kan ikke negte sig selv. See, derfor breder
Han sine Arme ud hist ved Alteret, Han aabner sin Favn for Alle; Du seer det
paa Ham, Han negter sig ikke selv. Han negter sig ikke selv; og Han negter heller
200 ikke Dig, hvad Du beder Ham om, naar Du nu fornyer Dit Troskabsløfte til
Ham: Han er den Samme; Han var Dig, og Han bliver Dig tro.

Kilde

Søren Kierkegaards Skrifter (SKS), bd. 10, s. 301-308. Digitaliseret på Det Kongelige Bibliotek

205

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Altergangstale, Den Første Slesvigske Krig 1848-1851, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

210

Relateret

Søren Kierkegaards altergangstale over Luc. XXII, 15
1848

Søren Kierkegaards altergangstale over Matth. XI, 28
18. juni 1847

Søren Kierkegaards altergangstale over Joh. X, 27
27. august 1847

215

Søren Kierkegaards altergangstale over I Cor. XI, 23
1848

Søren Kierkegaards altergangstale over 1 Joh. III, 20

1848

220 Søren Kierkegaards altergangstale over Luc. XXIV, 51
1848

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soren-kierkegaards-altergangstale-over-2-timoth-ii-12-13>

225

230

235

240

245

250

255